

ارزیابی سفر شی جین پینگ به خاورمیانه

به قلم گرانته راملی (/fa/experts/grant-ramly/), کارول سیلبر (/fa/experts/karwl-sylbr/), اریک فیلی (/fa/experts/aryk-fyly/), سارا کان (/fa/experts/sara-kan/), سوده آق‌گندوغدو (/fa/experts/swdh-agqndwghdw/), لورن فون تادن (/fa/experts/lwrn-fwn-tadn/), فارس المعری (/fa/experts/fars-almry/)

۱۲ فوریه ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/assessing-xi-jinpings-middle-east-trip) /
(العربية (/policy-analysis/tqyym-rht-shy-jyn-byng-h-aly-shhrq-awlst/))

تحلیل کوتاه

گفتگوهای رئیس‌جمهور چین درباره اشاعه هسته‌ای بازارهای انرژی همکاری‌های دفاعی و سایر موضوعات تضادهای زیادی با ملاقات‌های تابستانی رئیس‌جمهور بایدن در عربستان سعودی داشت و با برخی انتقادات غیرمنتظره از سوی ایران مواجه شد

سومین سفر شی جین پینگ رئیس‌جمهور چین به خاورمیانه در اوایل ماه جاری با مجموعه‌ای از اجلاس‌ها نشست‌های دوجانبه و تعهدات بزرگ به پایان رسید. در مجموع شرکت‌های چینی در طول این سفر حداقل سه‌وجهار قرارداد (<https://www.nytimes.com/2022/12/08/world/middleeast/china-saudi-arabia-agreement.html>) با شرکت‌های منطقه‌ای امضا کردند که ارزش آن حدود ۵۰ میلیارد دلار (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-12-11/saudi-arabia-says-50-billion-investments-agreed-at-china-summit?leadSource=verify%20wall>) است. لحن بیانیه‌های منتشر شده در طول این سفر نیز قابل توجه بود و اغلب در تضاد آشکار با بیانیه‌های مربوط به سفر ماه جولای رئیس‌جمهور بایدن به عربستان سعودی قرار داشت. در حالی که شی جین پینگ شراکت جدید با اعراب را به منزله افق‌های روشن می‌بیند و آن را «انرژی پایان ناپذیر برای رشد دوستی چین و اعراب» توصیف کرده است (<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/07/16/remarks-by-president-biden-at-the-gcc-3-summit-meeting>) از دید بایدن (https://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx_662805/202212/t20221208_10986965.html) این روابط نیازمند اصلاح با تأکید بر اهداف «متمرکز» و «واقع‌بینانه» است.

مقایسه دیدارها بر حسب موضوع

بایدن و شی جین پینگ در حین سفرهای خود به موضوع‌های مشابهی پرداختند. هرچند برخی از این موضوع‌ها با اظهارنظرهای علنی بیشتری از طرف یکی از دو رهبر همراه بود.

انرژی نرزی موضوع اصلی بایدن در مذاکرات بود بر اساس بیانیه مشترک جده (<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/07/15/the-jeddah-communicue>) که در حین سفر بایدن صادر شد. آمریکا و عربستان سعودی توافق کردند که «به طور منظم درباره بازارهای انرژی جهانی با یکدیگر مشورت کنند» و به عنوان «شرکای استراتژیک» در طرح‌های جدید انرژی با یکدیگر همکاری داشته باشند (هرچند آنها از آن زمان تاکنون بر سر تولید نفت با هم اختلاف داشته‌اند) (<https://thehill.com/opinion/energy-environment/3757208-inflation-soccer-russias-mischief-will-anyone-pay-attention-to-opeac>). در همین حال شی جین پینگ درخواست کرد (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221210_10988406.html) که داد-و-ستد نفت و گاز طبیعی با کشورهای شورای همکاری خلیج فارس به جای دلار آمریکا به یوان چین انجام شود. یکن سال‌هاست که این موضوع را با مقامات منطقه در میان گذاشته است اما پیشرفت چندانی در این مورد حاصل نشده است. یکی از مقامات عربستان سعودی که هویتش فاش نشده اخیراً گفته است (<https://www.reuters.com/world/saudi-arabia-gathers-chinas-xi-with-arab-leaders-new-era-ties-2022-12-09>) که پادشاهی عربستان ممکن است به زودی فروش مقادیر اندکی از نفت را به یوان آغاز کند اما «هنوز زمان مناسب آن فرا نرسیده است».

تجارت و سرمایه گذاری هم چین و هم آمریکا طرح‌های تازه و گسترده‌ای در زمینه سرمایه‌گذاری خارجی برای خاورمیانه و دیگر مناطق به بازار ارائه کرده‌اند: یکن طرح «کمربند-جاده» را در دست دارد در حالی که واشینگتن طرح جدیدتر «مشارکت جهانی در سرمایه گذاری و توسعه زیرساخت‌ها» را ارائه کرده است. مقامات کشورهای عرب بارها در طول اجلاس‌های چندجانبه خود با شی جین پینگ بر طرح «کمربند-جاده» تأکید داشته‌اند که در واقع بازتاب ابراز علاقه رئیس‌جمهور چین به همکاری در زمینه زیرساخت‌ها کارخانجات تولیدی و سایر بخش‌ها بوده است.

در بیانیه‌های مشترک با عربستان سعودی زبان استفاده شده در مورد طرح «کمربند-جاده» و طرح «مشارکت جهانی در سرمایه گذاری و توسعه زیرساخت‌ها» بسیار با هم فرق دارد. بیانیه آمریکا و عربستان پروژه‌های مربوط به مشارکت جهانی را برای امنیت ملی و انتقال جهانی انرژی بسیار مهم می‌داند. حال آنکه بیانیه چین و عربستان بر «اهمیت» هماهنگ‌سازی طرح «کمربند-جاده» با «چشم انداز ۲۰۳۰» تأکید دارد که مهم‌ترین طرح ابتکاری ریاض برای توسعه اقتصادی است.

یکی دیگر از موضوعات مورد بحث در مذاکرات احتمال توافق تجارت آزاد بین چین و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس بود که خواست یکن از سال‌ها پیش است. بحث‌های مربوط به چنین توافقی به سال ۲۰۲۳ (<https://www.china-briefing.com/news/saudi-arabia-china-relations-xi-jinping-visit/>) برمی گردد و از سرفصل‌های مکرر (https://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx_662805/202204/t20220416_10668788.html) شی جین پینگ در مذاکرات بوده است. هرچند در طول سفر او هیچ توافقی در این زمینه اعلام نشد.

دفاع و امنیت نیت منطقه‌ای در سفر بایدن جای ممتازی داشت. در اجلاس سران شورای همکاری خلیج فارس+۳ بایدن گفت (<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/07/16/remarks-by-president-biden-at-the-gcc-3-summit-meeting>): «ما ظرفیت و عزم قاطعی برای مقابله با تهدیدات تروریستی در هر کجا که باشد داریم». با کمک ائتلاف گسترده‌ای از کشورها از جمله همه افراد حاضر در این جلسه به اقدامات ضد تروریستی خود ادامه خواهیم داد.» به همین ترتیب در بیانیه جده نیز آمریکا قویاً تصدیق کرد که از «امنیت ارضی» عربستان سعودی دفاع خواهد کرد و قول داد که زمینه را برای تلاش‌های این کشور تسهیل کند تا «به قابلیت‌های لازم» در این زمینه دست یابد.

اگرچه در جریان سفر بایدن هیچ خبری در مورد فروش عمده اسلحه منتشر نشد اما وزارت امور خارجه آمریکا یک ماه بعد انجام دو معامله مهم در زمینه دفاع هوایی را تصویب کرد. عربستان سعودی در مورد خرید ۳۰ موشک هگبر برای سامانه پدافند هوایی پاتریوت این کشور (به ارزش ۳۰۰۵ میلیارد دلار) موافقت کرد (<https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/saudi-arabia>). امارات متحده عربی نیز موافقت کرد که ۲۰۲۵ میلیارد دلار موشک و ایستگاه‌های فرماندهی و کنترل برای سامانه پدافند ضد-بالستیک خود موسوم به تاد (THAAD) پدافند حوزه ارتفاع بالا در نقطه بازگشت موشک به جو) خریداری کند (<https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/uae-arab-emirates>). (terminal-high-altitude-area-defense-thaad-system).

مسائل دفاعی در بیانیه‌های عمومی منتشر شده پیرامون سفر شی جین پینگ کمتر شاخص بود. او در سخنرانی افتتاحیه‌اش

(<https://english.news.cn/20221210/9c4e2500c7da4a6b84f11b57bfb64ef9/c.html>) در عربستان سعودی پس از تأکید بر روابط اقتصادی فرهنگی و سیاسی چین و عربستان به تعهدات استاندارد چین در مورد تمامیت ارضی و ثبات منطقه‌ای اشاره کرد. جالب آن است که او همچنین گفت که یکن از «طرف عربی در... (بنای) معماری امنیتی مشترک جامع و پایدار در خاورمیانه» حمایت می‌کند و از کشورهای عربی دعوت کرد تا در «طرح امنیت جهانی» چین شرکت کنند. چشم‌انداز جدیدی (<https://www.usip.org/publications/2022/10/xi-kicks-campaign-chinese-vision>) «global-security» که روابط امنیتی بین المللی را دنبال می‌کند و در تضاد با ائتلاف‌های تحت رهبری آمریکا قرار دارد.

علاوه بر این بیانیه مشترک چین و عربستان (<https://www.spa.gov.sa/2407997>) موبد این امر است که دو طرف برای توسعه همکاری و هماهنگی در زمینه‌های دفاعی تقویت سیستم اشتراک اطلاعات در مبارزه با تروریسم و افراط‌گرایی و تبادل متخصص «در زمینه هشدار به‌هنگام در مورد ریسک‌های اطلاعات محرمانه» تصمیم گرفته‌اند. در بیانیه مشترک چین و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس نیز همین هدف‌ها تکرار شده است و آنها برای «جلوگیری از تأمین مالی و تسلیحاتی و جذب نیروی» گروه‌های تروریستی در منطقه قول همکاری داده‌اند. با این حال تاکنون

اردن شیخ حمد ال تانی حاکم امارات عزیز اخنوش نخست‌وزیر مراکش و محمد المنفی رئیس شورای ریاست‌جمهوری لیبی

بر اساس روایت‌های دولت چین دیدارهای دوجانبه شی جین با حیوتی (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221210_10988607.html) مصر

(https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221209_10987741.html) کویت

(https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221211_10988816.html) و تشکیلات خودگردان فلسطین

(https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221209_10987748.html) به منزله تأیید حمایت این کشورها از سیاست‌های یکن در قبال تایوان هنگ‌کنگ و استان سین‌کیانگ

بوده که دولت‌های آمریکا همیشه مقامات چین را به نسل‌کشی مسلمانان اویغور در آن متهم کرده‌اند ([https://www.washingtonpost.com/national-security/china-genocide-human-](https://www.washingtonpost.com/national-security/china-genocide-human-rights-report/2021/03/30/b2fa8312-9193-11eb-9af7-fd0822ae4398_story.html)

[rights-report/2021/03/30/b2fa8312-9193-11eb-9af7-fd0822ae4398_story.html](https://www.washingtonpost.com/national-security/china-genocide-human-rights-report/2021/03/30/b2fa8312-9193-11eb-9af7-fd0822ae4398_story.html)) دیدارهای شی جین پینگ با مقامات الجزایر

لبنان (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221211_10988787.html)

موریتانی (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221210_10988783.html)

قطر (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221210_10988611.html)

و عربستان سعودی (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221210_10988599.html)

(https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221209_10987728.html) وارد جزئیات این مسائل نشد هرچند که آنها از اصل «چین واحد» و منافع کلی‌تر یکن حمایت کردند

دیدارهای شی جین پینگ با نمایندگان یحیی (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221210_10988580.html) عراق

(https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221211_10988766.html) سومالی

(https://c/Users/CSilber/AppData/Local/Microsoft/Windows/NetCache/Content.Outlook/BNZVWVQA/fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221210_10988584.html)

و سودان (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221211_10988818.html) نیز شامل حمایت کلی از منافع چین بود اما جزئیات این دیدارها مشخص نیست و نهایتاً

نمایندگان عمان (https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221211_10988772.html) تونس

(https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221211_10988772.html) و یمن

(https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202212/t20221211_10988776.html) بدون پرداختن به موضوعات دیگر فقط از حمایت چین قدردانی کردند در مقابل بیانیه نهایی

بر اجلاس سران کشورهای عرب و چین ضمن تأکید بر «تعهد قاطع کشورهای عربی به اصل چین واحد» بر

قبول این دیدگاه که «تایوان بخشی جدایی‌ناپذیر از خاک چین است» و رد «استقلال تایوان در هر شکلی» و حمایت از «موضع چین در قبال مسئله هنگ‌کنگ» تأکید کرده است.

گرات راملی هموند گلدبرگر در انستیتو واشنگتن و نویسنده پژوهش اخیر انستیتو با عنوان «حضور امنیتی چین در خاورمیانه: خطوط قرمز و اصول راهنما برای ایالات متحده»

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/chinas-security-presence-middle-east-redlines-and-guidelines-united-states>) است کارول سیلبر اریک فیلی سارا کان

سوده آق‌گوندو و لورن فون تادن و فارس المعری دستیاران پژوهش در انستیتو واشنگتن اند این دیدبان سیاست‌گذاری با حمایت برنامه بنیاد دایان و بنیاد گلفورد گلنیز در انستیتو واشنگتن در

زمینه رقابت قدرت‌های بزرگ و خاورمیانه منتشر شده است.

درباره نویسنده

گرات راملی (<fa/experts/grant-ramly/>)

گرات راملی هموند ارشد انستیتو واشنگتن و مشاور سابق سیاست‌گذاری خاورمیانه در دفتر وزیر دفاع است

کارول سیلبر (<fa/experts/karwl-sylbr/>)

کارول سیلبر دستیار تحقیق در پروژه فکره و از نویسندگان آن است او فارغ التحصیل دانشگاه نورث‌وسترن در ۲۰۲۱ است و در روابط بین‌الملل مطالعات خاورمیانه و زبان عربی تحصیل کرده است

اریک فیلی (<fa/experts/aryk-fyly/>)

یک فیلی دستیار تحقیق در برنامه نظامی و امنیتی انستیتو واشنگتن است او را می‌توانید در توییتر با اکانت @EricHFeely دنبال کنید

سارا کان (<fa/experts/sara-kan/>)

سارا کان دستیار پژوهشی در برنامه راینهارد انستیتو واشنگتن در زمینه اطلاعات و ضد تروریسم است

سوده آق‌گوندو (<fa/experts/swdh-aqqndwghdw/>)

سوده آق‌گوندو دستیار پژوهشی در برنامه تحقیقاتی ترکیه در انستیتو واشنگتن است

لورن فون تادن (<fa/experts/lwrn-fwn-tadn/>)

ورن فون تادن دستیار پژوهشی در برنامه راینهارد انستیتو واشنگتن در زمینه اطلاعات و ضد تروریسم است

فارس المعری (<fa/experts/fars-almry/>)

فارس المعری دستیار پژوهشی برنامه سیاست عرب در انستیتو واشنگتن است

BRIEF ANALYSIS

Iran Unveils New Underground Air Base

فوریه ۲۰۲۳

Farzin Nadimi

(/policy-analysis/iran-unveils-new-underground-air-base)

ARTICLES & TESTIMONY

Tipping Point of the Iraq-KRG Energy Dispute

فوریه ۲۰۲۳

Bilal Wahab

(/policy-analysis/tipping-point-iraq-krq-energy-dispute)

BRIEF ANALYSIS

Takeaways from William Burns' Surprise Visit to Libya

فوریه ۲۰۲۳

Mohamed Eljarh

(/policy-analysis/takeaways-william-burns-surprise-visit-libya)

TOPICS

- [\(fa/policy-analysis/raqbt-qdrthay-bzrg\)](#) رقابت قدرتهای بزرگ
- [\(fa/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad\)](#) انرژی و اقتصاد
- [\(fa/policy-analysis/mn-ashah\)](#) منع اشاعه
- [\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty\)](#) نظامی و امنیتی
- [\(fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzh\)](#) خلیج و سیاست حوزه انرژی
- [\(fa/policy-analysis/syast-amryka\)](#) سیاست آمریکا

REGIONS & COUNTRIES

- [\(fa/policy-analysis/raq\)](#) عراق
- [\(fa/policy-analysis/ayran\)](#) ایران
- [\(fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars\)](#) کشورهای حاشیه خلیج فارس
- [\(fa/policy-analysis/msr\)](#) مصر
- [\(fa/policy-analysis/flstynyha\)](#) فلسطینیها
- [\(fa/policy-analysis/shmal-afryqa\)](#) شمال آفریقا
- [\(fa/policy-analysis/lbnan\)](#) لبنان
- [\(fa/policy-analysis/ardn\)](#) اردن